

Predkladacia správa

Návrh na podpis Dohovoru, ktorým sa zriaďuje Medzinárodná nároková komisia pre Ukrajinu (ďalej len „dohovor o nárokovej komisii“ alebo „dohovor“) predkladá na rokovanie vlády Slovenskej republiky minister zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky ako iniciatívny materiál.

Dohovor o nárokovej komisii bol prijatý 16. decembra 2025 na diplomatickej konferencii v Haagu, ktorá sa konala pod záštitou Rady Európy. Dohovor zriaďuje Medzinárodnú nárokovú komisiu pre Ukrajinu (ďalej len „Komisia“) ako nezávislý orgán, ktorý bude rozhodovať o nárokoch na náhradu škody spôsobenej ruskou inváziou na Ukrajinu. Vznik Komisie odráža široký konsenzus medzinárodného spoločenstva na vytvorení adekvátneho inštitucionálneho rámca zameraného na uznanie nesmiernych ľudských a materiálnych strát. Komisia predstavuje kľúčový prvok s cieľom zmierniť dopady konfliktu, ktorý by mohol byť základom budúcich kompenzačných usporiadaní.

Uplatňovanie nárokov na náhradu škody vzniknutej v dôsledku protiprávneho konania predstavuje neoddeliteľnú súčasť právneho rámca vyplývajúceho z medzinárodného práva. Etablovanie Komisie posilní medzinárodný poriadok založený na pravidlách. Dodržiavanie medzinárodného práva je kľúčové pre zachovanie suverenity štátov, globálnej bezpečnosti a mieru, čo je osobitne dôležité najmä z pohľadu menších štátov. Slovenská republika si ctí svoje medzinárodnoprávne záväzky. Rešpektovanie medzinárodného práva je dlhodobou neoddeliteľnou súčasťou zahraničnopolitickej doktríny Slovenskej republiky. Vytvorenie Komisie je tiež dôležitým krokom na ceste k povojnovej rekonštrukcii Ukrajiny, čo môže priniesť významné ekonomické príležitosti pre slovenské firmy a podnikateľské subjekty.

Mandát Komisie bude zahŕňať posudzovanie žiadostí vrátane preskúmania dôkazov a rozsahu škôd v jednotlivých prípadoch. Odškodnenie sa bude týkať najmä zničenej infraštruktúry, občianskeho vybavenia, priemyslu, nehnuteľností atď. Nároky bude možné uplatniť jednak zo strany štátu, rovnako tak aj fyzických a právnických osôb. Rozhodnutia Komisie budú konečné a nebude voči nim možné podať odvolanie. Samotná Komisia nebude oprávnená vymáhať plnenia a jej rozhodnutia nebude možné vymáhať prostredníctvom súdov alebo iných súdnych inštitúcií v rámci národných jurisdikcií zmluvných strán dohovoru. Komisia bude mať sídlo v Holandsku (v Haagu), pričom bude rozhodovať v dvoch fázach - najskôr o uznaní oprávnených nárokov na náhradu škody a následne o určení konkrétnej výšky odškodnenia. Orgánmi Komisie bude Zhromaždenie, Rada, Panel, Finančný výbor, Sekretariát a výkonný riaditeľ.

Podľa právneho poriadku Slovenskej republiky je dohovor o nárokovej komisii medzinárodnou zmluvou prezidentskej povahy. V zmysle článku 7 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky ide o zmluvu, z ktorej vzniká Slovenskej republike členstvo v medzinárodnej organizácii a zároveň ide o zmluvu, ktorá priamo zakladá práva alebo povinnosti fyzických alebo právnických osôb a pred jej ratifikáciou sa vyžaduje súhlas Národnej rady Slovenskej republiky. V zmysle článku 7 ods. 5 Ústavy Slovenskej republiky bude mať takáto zmluva po nadobudnutí jej platnosti prednosť pred zákonmi. Dohovor bude po podpise s výhradou ratifikácie opätovne predložený na rokovanie vlády Slovenskej republiky s návrhom na ďalšie opatrenia.

Depozitárom dohovoru je generálny tajomník Rady Európy. Doteraz dohovor podpísalo 38 členských štátov Rady Európy, Európska únia a Kanada. Dohovor okrem toho ratifikovalo už 7 členských štátov Rady Európy. Dohovor nadobudne platnosť v prvý deň mesiaca nasledujúceho po uplynutí troch mesiacov od dosiahnutia počtu 25 ratifikácií, pričom súhrn

príspevkov týchto štátov musí zároveň dosiahnuť aspoň 50 % celkového rozpočtu tzv. Registra škôd spôsobených agresiou Ruska proti Ukrajine na rok 2025, čo predstavuje sumu 3 692 150 EUR.

Gestorom dohovoru o Komisii je Ministerstvo zahraničných vecí a európskych záležitostí Slovenskej republiky, pričom jeho vykonávanie sa bude týkať aj pôsobnosti iných ústredných orgánov štátnej správy.

Návrh dohovoru o nárokovej komisii je vypracovaný v súlade s právnym poriadkom Slovenskej republiky, všeobecnými zásadami medzinárodného práva a záväzkami vyplývajúcimi Slovenskej republike z iných medzinárodnoprávných nástrojov.

Predkladaný návrh aktuálne nebude mať vplyv na rozpočet verejnej správy, na limit verejných výdavkov a na podnikateľské prostredie, nemá sociálny vplyv, vplyvy na životné prostredie, ani vplyv na informatizáciu spoločnosti, vplyv na služby verejnej správy pre občana, ani vplyvy na manželstvo, rodičovstvo a rodinu.

Materiál bol predmetom pripomienkového konania a rokovania Legislatívnej rady vlády Slovenskej republiky. Na rokovanie vlády Slovenskej republiky sa prekladá bez rozporu.